

Galatiya awuye

Wore ne Pael a kyoree bo kyonwe Kristoo awuye ne bo bo Galatiya sweere se-ɔ

1-2 Mo, Pael, ne Wuribware kekpa se, n gyē Yeesuu Kristoo a ayaa-rō ayerēpo-ɔ ɔko-ɔ na mo kosobee-anā pēee ne mo aa bamō bo mfee-ɔ e gyē ne anē e kyoree wore mo anē e kyonwe monē asorēe awuye ne monē bo Galatiya sweere se-ɔ. Mo e kpa feyē mon' nu feyē n gyē nyinjkpasē ya sa ne mo a kii Yeesuu ayaa-rō oyerepo. N gyē nyinjkpasē mo ne baa sun bo kyonwe mo ase, ne oo bo sa seŋsa gywii mo, ne oo sa ne mo a kii Yeesuu ayaa-rō oyerepo. Mo keyaaleŋ a lēe Yeesuu Kristoo na mō se Wuribware ne oo kyiŋji mō lēe lowi-ro-o ase nee.

3 Anē se Wuribware na anē nyāŋpē Yeesuu Kristoo yure monē, na bo sa monē kayeeyuri. **4** Yeesuu Kristoo e gyē ne oo wu sa anē, ne oo lee anē lēe anē ebayē-rō, ne oo kɔrē anē lēe kayē mō-rō a ebayē-ɔ-rō. Anē se Wuribware ya sa ne oo waa amo-ɔ. **5** Wuribware nya kēdabē na wuraa nsu pēee. Ameyē.

Aseŋ timaa-o maa kyurowi daa

6 N de monē aseŋ ko a n tōwē bo lēe monē kuŋu si. A kpeŋ mo eyēe feyē monē a kyā kine Kristoo, amaa mō a kpa monē aseŋ-ɔ se, oo tēe monē feyē mon' gya mō se. Ne monē a bee yō monē gya ato kekaapo ko ne ayebapo ko e tēe feyē aseŋ timaa-o

si. ⁷ Kasenjetin si, aseñ timaa ko moñ lee a bo-rø bo tii amo-ɔ nè ane a kaapo bo lee Kristoo kuñu si-o. Amaa aseñse ko a lwee mone-rø, nè ba tøraa mone ba kpa feyε bo nyera aseñ timaa amo. ⁸ Amaa mo e tøwø mo i gywii mone feyε øko nèe ooo, ane nèe ooo, bëee Wuribware kabø ko nèe ooo, nè mò ya bo tøwø aseñ ko nè øo tøe feyε Kristoo kuñu si aseñ timaa-o gywii mone, nè amo e kwǣ amo nè ane a tøwø gywii mone-ɔ-rø, amo feraa Wuribware gyiiri mò kesebo. ⁹ Ketø ne ane a kyø tøwø gywii mone-ɔ, nè m bëe mo e tøwø mo i gywii mone-ɔ e gye feyε øko e gye nè mò ya tøwø aseñ ko nè øo tøe feyε Kristoo kuñu si aseñ timaa-o gywii mone, na a kwǣ amo nè mone a gye ñkpǣ nu, nè mone a kɔøre gyi-o-ro-o, amo feraa Wuribware gyiiri mò kesebo.

¹⁰ Øko bo-rø nè mò ya tøwø feyε mo e gye nè n de kanørøkøne mo e pønna asoree awuye, ø pønna mò eyee nèe. Aseñ nè mo a tøwø-ɔ a sa nè mone akatø a gyi aaa? Wuribware nè mo e kpa a mò akatø gyi mo se. Mo e kpa feyε mo aseñ gyi sesø akatø nèe-ɔ, weetee ma lee taare a ñ kii Kristoo keyaaføre.

Aneñ nè Wuribware a tee Pøol feyε ø bo gya mò se-ɔ

¹¹ Mo kosobee-ana, mo i gyi mone kaseñtin feyε aseñ timaa bo lee Kristoo kuñu si nè mo a tøwø gywii mone-ɔ moñ lee nyiñkpase kuñu-ro nèe. ¹² Moñ kɔøre amo lee nyiñkpase ko ase nèe, bëee n gye sesø ko mo ya tøwø amo gywii mo. Amaa Yeesuu Kristoo føñføñ ya lee amo bo kaapo mo. ¹³ To, mone a kyø nu aneñ nè weetee n dëe n te nsan nè n gya Yudaa awuye a mbraa-ɔ se-ɔ. Nè mo a waa Wuribware asoree awuye aworeføø bwëetø,

ne mo a kya se kpuri bamø. ¹⁴ Nø monø a nu aneñ ne ñ yere-rø n gyø mo køsøbeε-anø Yudaa awuye a kebwaresun-j-o-ro ñkree-ɔ, ne mo akato a pee kegya mo naná-anø ananato se-ɔ.

¹⁵ Amaa pwee ne baa kowø mo-ɔ, a kyø a bo Wuribware køne feye o ñu mo ewee, na o lee mo sa mò eyee. ¹⁶ Ne oo lee mò gyi-o bo kaapo mo feye n taare tøwø mò aseñ timaa-o gywii bamø ne bo moñ gyø Yudaa awuye-o. Mò a tee mo-ɔ, moñ yo sesø kø ase a ø kaapo mo abwareseñ-ɔ. ¹⁷ Beεε n gyø Yerøalem manj-nø ne mo a yo ya ka bamø ne Wuribware a lee feye bo kii mò ayaa-rø ayerepo ne baa gyø mo ñkree eba-ɔ kanø. Amaa mò a deñ tee mo-ɔ, puri amo-rø ne mo a yo Arabiya sweere se, ne amo kamee, mo a kiñji ba Damasikus manj-nø. ¹⁸ Nsu nsa kamee, ne mo a yo Yerøalem na mo aa Peetroo sa señsa, ne mo a kyøna mò ase ñke kudu nnuu. ¹⁹ Amaa mo a bo mføñ-ɔ, moñ ñu Yeesuu a ayaa-rø ayerepo-ɔ øko bo tii Peetroo si, amø Yakubu ne ø gyø ane nyanje mò tire-o. ²⁰ Wuribware ne ø bo soso-ɔ nyi feye ketø ne mo a kyoree mo-ɔ gyø kaseñtiñ nee.

²¹ Amø kamee-rø-ɔ mo a yo Siriya na Kilikiya esweere se. ²² Sanj amo-ɔ asoree agyi ne bo bo Yudeya sweere se-ɔ moñ nyi sesø suyo ne n gyø-ɔ. ²³ Amaa baa nu nee feye øko ne ø dees sa ne baa gyi aworefø-ɔ e tøwø aseñ timaa amo dees ne sanj-ɔ weetee o tii amo kpa-ɔ. ²⁴ Bamø a nu aneñ a aseñ-ɔ, ne baa kyørø Wuribware bo lee ketø ne kaa waa mo-ɔ se.

2

Ketø ne kaa ba nsay ne Pøøl na Bar-Nabas a yo

Yerōsalēm maŋ-nɔ-ɔ

¹ Nsu kudu nna kamεε, mo a kinjŋi yo Yerōsalēm-ɔ, mo aa Bar-Nabas na Tiitus ya yo. ² Kētə se nē mo a yo-ɔ e gyε feyε Wuribwarē ya kaapo mo feyε n̄ yo mfeŋ. Mo a bø mfeŋ-ɔ, nē mo a tēe asoreē abrēse-ɔ pεes bø gyanjŋe keri si, nē mo a kaapo bamø aseŋ timaa nē mo e tōwε mo i gywii bamø nē bø moŋ gyε Yudaa awuye-o. Kētə se nē mo a waa amo-ɔ e gyε feyε moŋ kpa feyε n̄ nu feyε kusun̄ nē mo a waa lēe kegyenjkree-ɔ bø fø ndø a kake mɔ-ɔ twee. ³ Mo kosobeē Tiitus nē mo aa mð naa-ɔ gyε Griikinyi neē, amaa bamø mɔ bø moŋ lēn̄ mð feyε bø tēn̄ mð kotweetu, feyε aneŋ nē anē Yudaa awuye e waa-ɔ. ⁴ Aseſe kɔ bø-rɔ nē ba tōwε feyε a tiri feyε bø waa mð aneŋ a ato-ɔ. Aneŋ a aſeſe-ɔ ye bø gyε Kristoo awuye neē, amaa bamø mɔ bø gyε ayebapo neē. Ba kyənŋjə anē ba kēē neē a bø nya nu aneŋ ne Kristoo a kya anē yowε-ɔ, na bø nya bēē sa a anē kii anya. ⁵ Amaa anē moŋ sure sa bamø kpa kəmaa se, na kaseŋtiŋ nē ka bø aseŋ timaa-o-ro-o ma nya nyera sa moŋe nē moŋe moŋ gyε Yudaa awuye-o.

⁶ Bamø gbaa nē mfeŋ a asoreē awuye-o nyi feyε bø gyε bamø agyenjkreepo-ɔ moŋ taa kotoko bø tii mo abwareſen̄ nē mo a kaapo-ɔ se. Kasen̄tiŋ si harēē bø gyε agyenjkreepo bεes bø moŋ gyε neē ooo, a moŋ tiri mo, a lēē feyε Wuribwarē feraa, ɔ maa deerē sese akatə se. ⁷ Amaa baa nu feyε Wuribwarē ya lee mo feyε n̄ tōwε aseŋ timaa bø lēē Kristoo kuŋu si gywii bamø nē bø moŋ gyε Yudaa awuye-o, feyε aneŋ nē oo kyə lee Peetroo feyε o tōwε aseŋ timaa-o gywii Yudaa awuye-o. ⁸ Kaseŋtiŋ si, Wuribwarē nē oo sa nē Peetroo a

kii mò ayaa-rɔ ḥyerɛpo sa Yudaa awuye, nè ɔɔ ba mò bɔ waa asuŋ dabɛ dabɛ sa bamɔ-ɔ dɛɛ ya ba mɔ bɔ kii mò ayaa-rɔ ḥyerɛpo sa bamɔ nè bɔ moŋ gye Yudaa awuye-o, nè ɔɔ ba mɔ bɔ waa asuŋ dabɛ dabɛ sa bamɔ. ⁹ Nè Yakubu na Peetroo na Yohanee nè mfɛŋ a asɔrɛe awuye-o yɛ bɔ gye bamɔ agyɛŋkpeɛpo-ɔ a ɲu feyɛ Wuribware ya ba aneŋ a kusuŋ mumwii mɔ bɔ bɔɔrɔ mɔ. Aneŋ sɛ-ɔ nè baa gywaa mɔ aa Bar-Nabas, na a taare kaapo feyɛ ane aa bamɔ pɛɛɛ gya kpa kɔŋkɔ se nɛe. Nè baa sure si feyɛ mɔ aa Bar-Nabas ya tɔwɛ aseŋ timaa-o gywii bamɔ nè bɔ moŋ gye Yudaa awuye-o, na bamɔ mɔ bɔ sii mfɛŋ ya tɔwɛ amo gywii Yudaa awuye-o. ¹⁰ Kɛtɔ kɔŋkɔ kperj nè baa tɔwɛ gywii ane-ɔ e gye feyɛ ane nyinŋi atiripo nè bɔ bɔ bamɔ-rɔ-ɔ se. Amɔ-ɔ mɔ dɛɛ nè saŋ kɛmaa mɔ e lɛŋ eyee feyɛ ɲ waa.

Aneŋ nè Peetoo a tɔwɛ feyɛ Peetroo a waa bɔyɛ-ɔ

¹¹ Amaa kamɛɛ-rɔ-ɔ nè Peetroo a ba Anteyɔkeya maŋ-nɔ mfɛŋ nè ɔɔ waa kɛtɔ nè kɛ moŋ bɔ daŋ-ɔ, amosɛ-ɔ nè mɔ a yii mò se. ¹² Kɛtɔ nè kaa ba-ɔ e gye feyɛ saŋ nè Peetroo a yɔ mfɛŋ-ɔ, nè oo tii bamɔ nè bɔ moŋ gye Yudaa awuye-o si o gyi ateese. Amaa asesɛ kɔ nè Yakubu a sun̄ saŋ kɔ-ɔ a ba. Peetroo a ɲu bamɔ-ɔ, nè ɔɔ yɔwɛ mò aa bamɔ nè bɔ moŋ gye Yudaa awuye-o ateese kigyi, a lɛŋ feyɛ kufu de mò kɛtɔ nè Yudaa awuye nè bɔ gya bamɔ mbraa-ɔ se kyɛɛkyɛɛ-ɔ e ba a bɔ bɔ tɔwɛ bɔ lɛŋ mò kuŋu si-o. ¹³ Mfɛŋ-ɔ nè Kristoo awuye nè bɔ gye Yudaa awuye-o a kii nnɔ ɲnyɔ ɲnyɔ awuye feyɛ aneŋ nè Peetroo a waa-ɔ dɛɛ. Aneŋ sɛ-ɔ kufu a nya Bar-Nabas nè mò gbaa a tii bamɔ se waa feyɛ

bamō-ɔ. ¹⁴ Amaa m feraa, mo a ɳu feyε baa fo kpa, nē baa kine kasēntiŋ a kēkaapo-ɔ, nē mo a kōsō kyuwi-ro bamō akatɔ-rɔ sa seŋsa gywii Peetroo feyε, “Fo gyε Yudaanyi, amaa fo te aneŋ nē bamō nē bo moŋ gyε Yudaa awuye-o te-o. Nē emene se nē fo e kpa feyε Kristoo awuye nē bo moŋ gyε Yudaa awuye-o kyēna feyε Yudaa awuye-o nee?

¹⁵ Kasēntiŋ si, ane akowepo dεe bo gyε Yudaa awuye nee, amose se-ɔ ane gbaa ane gyε Yudaa awuye nee, ane moŋ gyε asesε nē ane Yudaa awuye e tee bamō ε ebɔye awaapo-ɔ. ¹⁶ Amaa ane nyi feyε ɔkɔ maa taare a ɔ tɔwε feyε aneŋ nē ɔ gya Wuribware a mbraa-ɔ se-ɔ se-ɔ, Wuribware e tɔwε feyε ɔ gyε sesε timaa nee. Amaa ane ya kɔɔre Kristoo Yeesuu wɔrε gyi feraa, Wuribware e tɔwε feyε ane gyε asesε timaa. A tiri feyε ane Yudaa awuye gbaa a kɔɔre Kristoo gyi na, ane kokɔɔregyi si, Wuribware tɔwε feyε ane gyε asesε timaa. Amaa ɔkɔ moŋ bo-rɔ nē ɔ taare a ɔ tɔwε feyε aneŋ nē ɔ gya Wuribware a mbraa-ɔ se-ɔ se-ɔ, ɔ gyε sesε timaa nee. ¹⁷ Ketɔ ne fo a waa-ɔ e kaapo feyε ane Yudaa awuye ne, bo lεe ane Kristoo kokɔɔregyi dooo si, ane e kpa feyε Wuribware e tee ane feyε asesε timaa-o e waa bɔye. Amose-ɔ fo e kaapo feyε Kristoo a kaapo ane ekpa bɔye. Amaa aneŋ moŋ gyε kasēntiŋ pεε. ¹⁸ Mbeyɔmɔ mo ya kaapo san ko feyε Wuribware a mbraa-ɔ kεgyase moŋ de tɔnɔ, nē amo kamεε mo a nu mo eyεe tɔwε feyε a bware feyε n gya mbraa-ɔ se, amo feraa mo e kaapo feyε mo mbraa-ɔ kikine kεgyase gyε bɔye.

¹⁹ Wuribware a mbraa-ɔ feraa, ɳ ya kaapo mo nee feyε a bware feyε ɳ wu. Amose se-ɔ mo a

taa mò mbraa-ɔ nèe feyε ñ ya mao mo nèe, na n kyèna bø sa Wuribware. ²⁰ A du nèe feyε bamø a da mo bø mera kiyii kpare-abee-rø sè mfeñ ne Yeesuu Kristoo a wu-o. Nè këtø a kii feyε m feraa, moñ lèe n de ñkpa, amaa Kristoo e gyè nè o te mo kakpønø-rø-ɔ. A gyè kaseñtin feyε mo kayoware sanj ka te, amaa mbeyømø n te kakyèna popwèe mo e kòore Wuribware mò gyi-o mo i gyi, a lèe feyε mò e gyè ne ño kpa mo aseñ, nè oo wu sa mo. ²¹ Aneñ sè-ɔ, moñ sure si feyε Wuribware a dëe ñu anè ewee bø twèe nèe. Amaa sèse e taare a ñ kaapo feyε Wuribware e tee mò sèse timaa bø lèe aneñ ne ñ gya Wuribware a mbraa-ɔ sè-ɔ, amo feraa a kaapo nèe feyε Kristoo a wu nèe bø twèe. Mo aseñ a lowè,”

3

Kokøre Yeesuu gyi na mbraa kegyase aseñ

¹ Mone Galatiya awuye moñ nyi aseñ. Bees økø e gyè ne ño kyo mone aaa? Mone moñ nyinji si feyε anè a kaapo mone-rø nèenæ aneñ ne baa da Yeesuu Kristoo bø mera kiyii kpare-abee-rø sè-ɔ ñø? ² To, mon' sa a m bise mone señbise mo. Kpa mo se ne mone a nya Wuribware a kufwiijø-o? Bø lèe aneñ ne mone a gya mò mbraa-ɔ sè-ɔ se aaa, bees mone a nu aseñ timaa bø lèe Kristoo kuñu si ne mone a kòore amo gyi-o si aaa? ³ Mone moñ nyi aseñ. Kegyenkpøe-ɔ mone a taa mone eyee bø ñø Wuribware a kufwiijø-o si, amaa mbeyømø feraa mone e fa feyε a tiri feyε mon' ba mone føñføñ keyaaleñ bø waa, na mone ñkponø-rø nya fwiiiri. ⁴ Wuribware a yure mone bwëetø bø twèe nèe

bεεε? Daabii, moŋ kɔɔrε gyi feyε oo yure mone bo tweε neε. ⁵ Ntɔ se nε Wuribware a sa mone mò kufwiijε-o anεŋ ne oo ba o waa akpenyeεetø mone-rɔ-ɔ neε? Anεŋ ne mone gya kεmo ne mò mbraa-ɔ e kaapo-ɔ se neε eεe? Beεε ηkɔ anεŋ ne mone a nu abwareseñ-ɔ, ne mone a kɔɔrε amo gyi-o si neε eεe?

⁶ Mɔn' nyinji anε ɔdedaapo Abraham se. Baa kyore abwareseñ wɔre-ɔ-rɔ feyε,

"Abraham a kɔɔrε Wuribware a aseñ-ɔ gyi, ne anεŋ se-ɔ
Wuribware a kɔɔrε mò waa-rɔ feyε o gyε sese timaa."*

⁷ Amo-ɔ e kaapo neε feyε Abraham mò gyi-ana kasenjtiŋ e gyε bamø ne ba kɔɔrε Wuribware ba gyi-o. ⁸ Abwareseñ wɔre-ɔ-rɔ anε bεε anε e karε feyε Wuribware a fa mò mfεεrε feyε saŋ kɔ e ba, ne bamø ne bo moŋ gyε Yudaa awuye-o ya kɔɔrε mò gyi, o tεε bamø feyε aseñ timaa. Aseñ timaa mɔ ne Wuribware a tɔwε gywii Abraham-ɔ feyε,

"Na fo se-ɔ neε mo i yure kayε-rɔ aseñ pεεε."*

⁹ Abraham a kɔɔrε kεtø neε Wuribware a tɔwε gywii mò-ɔ gyi, anεŋ se-ɔ neε Wuribware a yure mò. Anεŋ dεε neε Wuribware i yure ɔkεmaa ne o kɔɔrε mò a o gyi-o.

¹⁰ Amaa bamø ne ba kɔɔrε ba gyi feyε bamø ya gya Wuribware a mbraa-ɔ se, Wuribware e tεε bamø feyε aseñ timaa-o, kasenjtiŋ si, Wuribware

* 3:6 Keleekaase 15.6.

* 3:8 Keleekaase 12.3; 18.18; 22.18.

a kyɔ da bamɔ yii, a lee feyε baa kyɔrεε waa abwareṣen wɔre-ɔ-rɔ feyε,

“Okemaa nε o kine kibu mbraa-ɔ aseŋkparegyi-o,
nε o maa gya mmɔ ekpa se-ɔ, Wuribware e loŋ
mò.” *

11 Ketɔ nε anε nyi-o dooo e gye feyε okɔ maa taare a
ɔ yere Wuribware akatɔ-rɔ tɔwe feyε mò feraa mò
a gya mò mbraa-ɔ se-ɔ se-ɔ, o gye sese timaa nee. A
lee feyε baa kyɔrεε waa abwareṣen wɔre-ɔ-rɔ feyε,

“Okɔ nε oo kɔɔrε Wuribware gyi-o e nya nkpa
a lee feyε Wuribware e tee mò feyε sese
timaa.” *

12 Amaa n gyε kɔkɔrε Wuribware gyi si nε mò
mbraa-ɔ e kaapo feyε anε gya mò mbraa-ɔ se. A
gyε asuŋ si. A lee feyε baa kyɔrεε waa abwareṣen
wɔre-ɔ-rɔ feyε,

“Sese kemaa nε o gya mɔ aseŋ-ɔ se,
nε o bu mɔ mbraa-ɔ e nya nkpa, o maa wu.” *

13 Ne baa bee kyɔrεε waa abwareṣen wɔre-ɔ-rɔ
feyε,

“Sese kemaa nε baa mɔ mò taa mò kifuniŋ bo
sowε kiyii si-o,
a kaapo nee feyε Wuribware a loŋ mò nee” *

* **3:10** Mbriaa kεbeesa 27.26 (LXX).

* **3:11** Habakok 2.4.

* **3:12** Kołŋŋɔ mbriaa 18.5.

* **3:13** Mbriaa kεbeesa 21.23.

Aneŋ dɛɛ nɛ Wuribware a mbraa-ɔ ɛ loŋ bamo ne ba kine k̄egya mmɔ se-ɔ. Amaa Kristoo a taa mò fɔŋfɔŋ kayoware bɔ sa lowi, nɛ ɔɔ bɔ kɔɔre ane l̄e koloŋ nɛ kaa dəŋjɔ ane sɛ bɔ l̄e aneŋ nɛ ane maa taare a ane gya Wuribware a mbraa-ɔ se. Nɛ ɔɔ taa koloŋ amo bɔ dəŋjɔ mò fɔŋfɔŋ kayoware se. ¹⁴ ɔɔ kɔɔre ane nee, na mò se-ɔ bamo nɛ bɔ moŋ gye Yudaa awuye-o nya nyure nɛ Wuribware a tɔwɛ bɔ beya feyε o de ɔ sa Abraham-ɔ, na ane ya kɔɔre Yeesuu Kristoo gyi, ane nya nya mò kufwiijɛ timaa nɛ ɔɔ tɔwɛ bɔ beya feyε ɔ sa ane-ɔ.

¹⁵ Mɔ kosobee-an, mon' sa a m ba aseŋ mɔ nɛ a kya sɛ mɔ-ɔ bɔ kaapo mɔ aseŋ-ɔ kaase. Amo ɛ gyε feyε, abee anyɔ ko ɛ gyε nɛ bamo ya nu abee kaase kra bamo kikpuni kɔ bɔ beya, moŋ kɔɔre gyi feyε sesε popwεε kɔ ɛ taare a ɔ nyera kemɔ, nɛ ɔ maa taare a ɔ ba ako bɔ tii si mɔ. A l̄e feyε bamo anyɔ amo kpeŋ ɛ gyε bamo aseŋ.

¹⁶ Mbeyɔmɔ, Wuribware maa sɛ ɔ tɔwɛ o gywii Abraham feyε ɔ sa mò aa mò k̄enanagyi kɔtɔkɔ. * Mò a tɔwɛ feyε ananagyi-o, mò k̄enanagyi kɔŋkɔ ne o de. Kemɔ ɛ gyε Kristoo. ¹⁷ Wuribware a tɔwɛ bɔ beya feyε ɔ waa kɔtɔkɔ a ɔ sa Abraham nsu alafa ana na adusa pwεε nɛ ɔɔ dɛɛ ba mò mbraa-ɔ bo sa mò aseɛc. Amose-ɔ mò mbraa-ɔ nɛ ɔ ya ba kamɛɛ-rɔ-ɔ maa taare a n sanŋɛ aseŋ nɛ baa kyɔ da amo kikpuni-o-ro, na n teŋ aseŋ nɛ baa tɔwɛ bɔ beya-ɔ-rɔ. ¹⁸ Amaa amo i tiri feyε ane gya Wuribware a mbraa-ɔ se na ane nya nya nyure nɛ ɔɔ tɔwɛ bɔ beya feyε ɔ sa Abraham-ɔ, amo feraa a kaapo nee feyε n l̄e gyε ketɔ nɛ Wuribware a

---

* **3:16** Keleɛkaase 12.7; 24.7.

təwə bō beya-ɔ se, nē anē e nya ɳyure amo. Amaa anēn nē Wuribware a kyo təwə bō beya feyε o yure Abraham-ɔ se nē Abraham a nya ɳyure amo.

19 To, amo e gyε anēn feraa, nē ntetə nēe nē Wuribware a taa mō mbraa-ɔ bō sa mō asesε-ɔ? ḍa sa mō mbraa-ɔ nēe na asesε nya gyii atə nē a moŋ bware feyε bō waa-ɔ. Mō mbraa mō bō-rə nēe bō fo saj nē Abraham kənanagyı Kristoo e ba-ɔ, anēn a sesε-ɔ mō dēe nē Wuribware a təwə feyε o yure mō. Wuribware a taa mō mbraa-ɔ bō sa mō mbā feyε bō taa bō waa sēsε kəsaree-ɔ, Mosis nē mō e kaapo-ɔ, mō ya ləŋŋə Wuribware na mō asesε-ɔ mboŋtə-ɔ. **20** Mbeyəmə, əkə nē Wuribware a bōrə mō se sa mō asesε mō mbraa-ɔ yere mō aa bamō mboŋtə-ɔ. Amaa Wuribware ya təwə gywii əkə bō beya feyε o waa kōtəkō a ɔ sa mō, a moŋ tiri feyε o nya mboŋtə-ɔ ɔyerəpo, a lee feyε Wuribware gyε mō wōrə kpeŋ nēe.

21 To, amə mō e təwə nēe feyε Wuribware a mbraa-ɔ i kye aseŋ nē ɔɔ təwə bō beya-ɔ ɔɔ? Daabii! N gyε anēn nēe pεee. Mbraa nē Wuribware a sa mō asesε-ɔ feyε bō gya se-ɔ e sa nē baa nya ɳkpa nēe-ɔ, weetee bamō mbraa a kegyasε-ɔ e sa a Wuribware tēe bamō feyε asesε timaa.

22 Amaa anē e karə abwareşen wōrə-ɔ-rə feyε əbəye a kōrə kaye-ɔ asesε pεee aju. Amo a gyε anē-ɔ se-ɔ, amə asesε wōrə nē ba kōrə Yeesuu Kristoo ba gyi-o, bamō kokəregyi-o si-o, ba nya kētə nē Wuribware a təwə feyε o sa Abraham-ɔ.

23 Amaa pwεe nē aa dēe fo saj nē Wuribware a lee anēn nē anē kōrə Kristoo gyi-o bō kaapo anē-ɔ, anē dēe anē du nēe feyε asesε nē ba tii bamō-ɔ. **24** Beεε Wuribware a mbraa-ɔ du nēe feyε

odeereresepo nē baa lee mō feyε o deerε anε se bo fo saj nē Kristoo e ba-ɔ. Mō ya ba-ɔ, o tēe anε feyε asesε timaa, a lēe feyε anε e ba a anε bo kɔɔrε mō gyi. ²⁵ Kasenṭinj si, saj amo a kyɔ ba, amosε se-ɔ Wuribware a mbraa-ɔ moŋ lee n de anε se keyaaleŋ.

Mone pεee gyε Wuribware mō gyi-anā nēe

²⁶ A lēe feyε mone ya kɔɔrε Kristoo Yeesuu gyi, amo feraa mone pεee gyε Wuribware mō gyi-anā nēe. ²⁷ Mone ɔkemaa nē baa bo mō asuu-o, nē anεn se-ɔ, oo tii Kristoo kokowebεe se-ɔ a kii nēe feyε Kristoo-o. A du nēe feyε mone a buŋ awaagya popwεε-ɔ. ²⁸ Amo-ɔ a tεe a gyε anεn-ɔ se-ɔ, mone maa lee taare a mon' tɔwε feyε mone boko gyε Yudaa awuye nēe, ne boko mə moŋ gyε Yudaa awuye. Mone maa lee taare a mon' tɔwε feyε mone boko gyε agyi, ne boko mə gyε anya nēe. Mone maa lee taare a mon' tɔwε feyε mone boko gyε anyare, ne boko feraa gyε akyee. Kristoo Yeesuu kokowebεe-rɔ feraa, mone gyε asesε koŋko kpeŋ nēe. ²⁹ Ketɔ nē ko kyɔ ki tii si-o e gyε feyε mone a tii Kristoo kokowebεe se-ɔ, mone gyε Abraham ananagyи nēe, amosε se-ɔ mone e nya ketɔ nē Wuribware a tɔwε feyε o sa Abraham-ɔ.

4

¹ To, mo e kya se a n̄ yere aseŋ koŋko mə se dεε bo tɔwε aseŋ. Sesε ya wu, mō gyi e gyε nē o gyi mō kapotεε. Amaa kayaagyи amo e saj o gyε kagyingyi, nē haree mō i kii nyanpe kamεε-rɔ gbaa ooo, o moŋ kyɔ kenyä nē kii suŋ mō-ɔ. ² Mō a saj o gyε kayaagyи-o, anya e gyε nē ba deerε mō se pwεε

na ን d  e b   f   saj ne m   s   a b   yera sa m   fey   o ba b   gyi m   kapot  e-  . ³ An  ej d  e ne saj k   an   m   an   d  e an   du fey   nyaagyi-o, a lee fey   ket   ne kay  -r   as  e    kaapo-   a nya an   se keyaalej. ⁴ Amaa saj ne Wuribware a ba b   yera-   a fo-  , ne oo sun m   gyi Yeesuu b   kyojw   kay   m  -r  , ne   o sa ne   ky  e a kow   m  . Yudaanyi a kow   m  -   se-  , ne   o baa mbraa ne Wuribware a sa Yudaa awuye-o kaase. M   a gye ses-   se-  , ne   o gya mbraa amo se. ⁵ Wuribware a sa ne aa waa an   ne  , na m   gyi-o nya taa m   ey  e b   k  ore an   lee keyaalej ne mbraa amo de an   se-  -r  , na ን kaapo fey   an   pe  e gye Wuribware m   gyi-ana kase  t  n ne  .

⁶ Ket   ne   o waa b   tii si, na a kaapo fey   m  ne gye m   gyi-ana-   e gye fey   oo sun m   gyi a kufwiij  -o b   kyojw   fey   o b   ky  na an   nkron  -r  . Mf  ej-   ne o te ን t  e fey  , “N se, n se.” ⁷ Amos   se-   m  ne   k  ema   moj le   ን gy   kenya, amaa ን gye ogyi ne  . Ne f   k  ema   m   a gye ogyi-o si-o, Wuribware e sa a f   gyi m   kapot  e.

P  olye saj-   bam   akat   a gyi fey   m   a b   bam   ase

⁸ Saj-   m  ne moj nyi Wuribware. Ikisis  n na at   ne a moj gye Wuribware lee-o dooo ya k  ore m  ne aju. ⁹ Amaa mbey  m   f  raa m  ne a b   gyii Wuribware. Be  e n t  we fey   Wuribware nyi m  ne, ne oo pini m  ne fey   m   gyi-ana. To, mbey  m   f  raa, ne emen   ne   ne m  ne e kpa a mon' ki  nji ya gya at   k  kaapo ne a maa taare a a sun asun k  ema  , ne a moj de keyaalej a a kya m  ne-r  -   se? Emen   se ne m  ne be   m  ne e kpa fey   a nya m  ne se keyaalej? ¹⁰ Mo a nu fey   m  ne

gya Yudaa awuye a mbraa nē ḥ yē mōn' waa ḥke kō na aferi kō na saj kō na nsu kō ntimaa-o si. **11** Mōnē aseñ bō mō gya. Amō-ɔ a kaapo feyē kētō nē mō a deñ kpōnē kaapo mōnē-ɔ, mō a waa bō tweē nēe eee?

12 Mō kosobee-anā, mō e kore mōnē nēe feyē mōn' dēere mō se, kyēna anēñ nē n te-o, feyē anēñ mō nē mō a dēere anēñ nē mōnē te-o si kyēna-ɔ. N gye sa nē mōnē a waa mō bōyē kō pēee, nē emēnē sē nē mōnē a taa anēñ a daa-ɔ? **13** Mōnē nyi feyē kētō sē nē mō a gye ḥkpēe bō tōwē abwareṣēn gywii mōnē-ɔ e gye feyē saj amo-ɔ mō e lō nēe. **14** Amaa mō kōlō amo a tōraa mōnē fēe, amo mā mōnē mōn̄ kporān̄ mō se. Kasēntiñ si, mōnē a kra mō nēenē feyē mō a gye Wuribware a mbō-ɔ ɔko-ɔ, bēee mō a gye Kristoo Yeesuu fōnfōñ-ɔ. **15** Saj amo feraa mōnē akatō a gyi feyē mō a bō mōnē ase. Amaa mbēyōmō feraa ntētō ya ba sē nē mōnē a kyurowi mōnē mfēerē lee mō se? N nyi feyē saj amo mōnē e taare nēe-ɔ, weetee mōnē e waa kētō kēmaa a mōn' sa mō. Weetee gbaa mōnē i lee mōnē fōnfōñ akatōgyi gbaa a mōn' sa mō. **16** Anēñ nē mō a gyi kasēntiñ gywii mōnē-ɔ sē nē mō a kii mōnē dōñ aaa?

17 Asēsē nē ba tōraa mōnē ba kaapo ayeba aseñ mōnē-rō-ɔ de tēmaa feyē ba nya mōnē a bō baa bamō kēbegya-ɔ sē. Amaa kētō nē bō yērē kēmō se ba waa amo-ɔ mōn̄ bō dañ. Kētō nē ba kpa a a bō waa-ɔ e gye feyē ba kpa anē aa mōnē a brawē abēe sē nēe, na mōn' nya gya bamō se. **18** Mbēyōmō amo e gye atō timaa nē ɔko e kaapo, amo feraa a de kpa feyē mōn' waa wōrē gya mō se. Mō e bō mōnē ase gbaa na mōn̄ bō-rō ooo, a de kpa feyē mōn' waa

aneñj. ¹⁹ Amaa mo gyi-ana nē mo e kpa bamō aseñj bweetō-ɔ, n du nēe feyε ɔkyee nē o kpa a o kowε, nē o duñwi, nē a bo mō gya bweetō-ɔ. Mo i gyi aworefōo aneñj-aaa ñ ya bo fo sanj nē monē mfεerē i kyurowi a ñ kii feyε Kristoo lee-o. ²⁰ Mo e kpa feyε weetee m bo monē ase mbeyəmō, na m bee kyurowi mo aseñkparegyi nē mo e tōwē a n gywii monē-ɔ. Anenj nē a du mbeyəmō-ɔ mo mfεerē moñ da a ñ ñu anenj nē mo e sa señsa a n gywii monē bo lee anenj a aseñj mo se-ɔ.

Hagaa na Sara

²¹ To, monē aseñj nē monē ye monē e kpa a mon' gya Wuribware a mbraa-ɔ se-ɔ, mon' laatō a mon' nu anenj nē mbraa amo dēe a tōwē-ɔ. ²² Baa kyoree Wuribware a mbraa wōrē-ɔ-rō feyε Abraham de agyi nyañse anyo, bamō-rō ɔko mō nyi gye kenyā nēe, nē ɔkonjko nē ō sanj-ɔ mō nyi gye ogyi nēe. ²³ ɔkyee nē o gye kenyā-ɔ a nya kame, nē ō kowε anenj nē ba kowε sēsē kemaa-ɔ dēe. Amaa ɔkyee nē o gye ogyi-o feraa, mō a moñ taare kowε-ɔ se-ɔ, ō nya kame kowε keegyi, a lee feyε Wuribware ya tōwē bo beya feyε a waa anenj. ²⁴⁻²⁵ Aseñ mo du nēe feyε kēkpare-ɔ. Akyee anyo mo, Hagaa, ɔkyee nē o gye kenyā-ɔ, na Sara, ɔkyee nē o gye ogyi-o, yere bo sa etan enyo nē Wuribware a waa bo beya mō aa mō aseñj mboñtō-rō-ɔ. Hagaa yere bo sa Sinaa kēbe-ɔ Arabiya sweere se mfεn nē Mosis na Isireelii awuye a sure si feyε ba gya Wuribware a mbraa-ɔ se-ɔ. Anenj a ɔkyee mo nē ba tee ε Hagaa-ɔ agyi nē ō kowε-ɔ, bo gye anya nēe feyε mō-ɔ. Mbeyəmō Yerosalēm mañ na Yudaa awuye-o du nēe feyε Sinaa kēbe-ɔ a aseñ-ɔ. Bamō

pεεε du nεe fεyε anya-ɔ, a lεe fεyε bο saŋ bο gya
 anεŋ a mbraa-ɔ sε. ²⁶ Amaa maŋ nε bο bεe ba
 tεe ε Yεrosalem nε ɔ bο soso-ɔ fεraa, aseŋ kwεe.
 A lεe fεyε maŋ amo aseſe moŋ gye anya nεe. Anε
 Kristoo awuye gye maŋ amo aseſe nεe. Nε anεŋ a
 maŋ amo du nεe fεyε anε nyi-o. ²⁷ Baa kyoree waa
 abwareſen wore-ɔ-rɔ fεyε,

“Oleŋmaŋpo, fo nε fo moŋ kowε daa-ɔ,
 ba kakatəgyi bο faa-rɔ keŋken,
 fo nε fo moŋ tεe duŋwi daa-ɔ,
 a lee fεyε fo nε fo kuri a sere yowε fo-ɔ
 ɛ nya ɳyaagyi a fo kyoŋ
 mò nε ɔ saŋ o te mò kuri ayε-ɔ.” *

²⁸ Mbeyəmə mo kosoɓee-ana, Wuribware a təwε
 anεŋ a aseŋ amo bο bεya sa Abraham-ɔ sε-ɔ, moŋε
 gye Abraham mò gyi-ana fεyε anεŋ dεe nε Sara mò
 gyi Isak gye Abraham mò gyi-o nεe. ²⁹ Saŋ amo-ɔ
 mò gyi ne baa kowε mò fεyε anεŋ nε ba kowε sεſe
 kemaa-ɔ a waa mò nε Wuribware a kufwiijε-o a
 sa nε baa kowε mò-ɔ aworefɔo. Anεŋ a aworefɔo
 nε anε i gyi ndɔɔ-ɔ. ³⁰ Ntεtə nε baa kyoree waa
 abwareſen wore-ɔ-rɔ fεyε Abraham waa-ɔ nεe?
 Bο yε,

“Gya ɔkyee nε ɔ gye kεnya-ɔ na mò gyi-o bο
 kyoŋwε.
 A moŋ de kpa fεyε ɔkyee nε ɔ gye kεnya-ɔ mò gyi
 nyansε-ɔ
 i gyi mò sε kapotεe, haree kamø kεbegya gbaa.
 ɔkyee nε ɔ gye ogyi-o mò gyi nyansε-ɔ

---

* ^{4:27} Isaya 54.1.

ɛ gyɛ nɛ o gyi kapotεε-ɔ pεεε.” *

31 Amosɛ sɛ-ɔ mo kosobεε-ana, anɛ moŋ gyɛ ɔkyee
nɛ o gyɛ kenyā-ɔ mò gyi-ana, amaa anɛ gyɛ ɔkyee
nɛ o gyɛ ogyi-o mò gyi-ana nɛe.

5

Yeesuu Kristoo a morowε mone nɛe na mon' nya mone eyee

1 Kristoo a morowε anɛ nɛe a kasentij si anɛ nya
anɛ eyee. Aneŋ sɛ-ɔ mon' leŋ eyee, na mone ma
lɛe sa a ɔkɔ sa a mon' kii mbraa nɛ Wuribware a
sa Yudaa awuye-o anya bɛe. **2** Mon' nu, mo Pœl,
mo i gyi mone kasentij feyε mone ya sa bamɔ kpa
feyε bo tɛŋjɛ mone atweetu, a kaapo nɛe feyε kɛtɔ
ne Kristoo a waa-ɔ maa lɛe kya mone-ṛo. **3** M bɛe
mo i yii mone sɛ feyε mone ɔkemaa ya gya ayeba
amo sɛ, nɛ oo sa nɛ baa tɛŋ mò kɔtweetu, amo
feraa a kaapo nɛe feyε oo kii Yudaanyi nɛe, nɛ a
tiri feyε o gya Yudaa awuye a mbraa nɛ ŋ ya san-ɔ
pεεε sɛ kyεεkyee. **4** ɔkemaa nɛ o tɔwε feyε mò ya
gya Wuribware a mbraa-ɔ sɛ, Wuribware e tee
mò ε sɛsɛ timaa-o a tɛŋ mò eyee lɛe Kristoo ase,
nɛ oo kine nyure nɛ Wuribware e kpa a o yure
mò-ɔ. **5** Anɛ feraa, Wuribware a kufwiijɛ timaa-o
e gyɛ nɛ o kya ane-ṛo, na anɛ koɔre gyi feyε anɛ
de temaa anɛ gywii saŋ nɛ Wuribware e tee anɛ
lamaj-nɔ feyε asɛsɛ timaa-o. **6** A lɛe feyε anɛ a tee
tii Kristoo Yeesuu a kɔkowebεε-ɔ sɛ-ɔ, harɛe baa
tɛŋjɛ anɛ atweetu bɛeɛ bo moŋ tɛŋjɛ ooo, a moŋ
gye atɔ nɛ a tiri pεεε-ɔ. Kɛtɔ ne ki tiri-o e gyɛ feyε
anɛ koɔre Kristoo gyi, na anɛ kɛkpa nɛ anɛ e kpa

* **4:30** Keleɛkaasɛ 21.10.

anę kosołbeε-ana-č kaapo feyę anę kokołregyi-o bołenj.

⁷ Weetee saj ko-rą mone Galatiya awuye deę mone e waa ato nεεnεe. Nę nsę ya fore waa mone-rą feyę mon' yowę kaseñtinq-o kegyase? ⁸ N nyi feyę n gyę Wuribware nę o teę mone feyę mon' bo gya mo se-č ya waa anęj. ⁹ Abreşę ya tawę feyę, "Yiisi kafonjfwee e gyę ne o sa a bodobodoo pęee tin."

¹⁰ To, anę nyanjpe e sa ne mo e kɔɔrę mo i gyi feyę mone i sure asej ne mo a tawę-č se, na kęto ne ki tii si-o e gyę feyę Wuribware i gyiiri ɔkɔ ne o tɔraa mone-č kęsebɔ.

¹¹ Amo m maa se mo e tawę abwaresej-č nee feyę atweetu keteñje tiri nee-č, weetee ntą se ne Yudaa awuye-o saj ba waa mo aworefco-č nee? Nę anęj a kekaapo-č e bo daj, amo feraa weetee mo ya tawę feyę Kristoo a wu kiyii kpare-abee-rą-č se sa asesę pęee, bamo iduń maa fwii mo se. ¹² Mo e kpa feyę bamo pęee ne ba tɔraa mone-č, bo lee bamo awee bo tii bamo atweetu keteñje-č se. ¹³ Mo kosołbeε-ana, mone feraa, Wuribware a teę mone feyę mon' nya mone eyee lee anęj a mbraa-č se. Amaa mone ma kaj tawę feyę, "To, ńkee feraa ne Wuribware a mbraa-č a moj lee n de anę se keyaalen-č se-č, anę e taare a anę waa kęto kemaa ne anę e kpa-č." Kęto ne mon' waa-č e gyę feyę mon' ba mone eyee sun abee, na mon' kpa abee asej, na mon' kya abee-rą. ¹⁴ Wuribware a mbraa-č pęee kuju e gyę mbraa ne ń yę, "Kpa fo bęekɔ asej feyę anęj ne fo e kpa fo eyee-č."

* 15 Amaa mone daa i du feye mbo kpeñse ne ba kra bamø kosobee-anu mbo ne ba duñwi bamø nyowore ba kyaye-rø-o lee-o feraa, mone i kpuri abee. Amose se-o mon' sa se.

Wuribware a kufwiijne timaa-o na kinyiñkpasegyi-o

16 Amose se-o mo e tøwe mo i gywii mone feye mon' sa a Wuribware a kufwiijne timaa-o deere mone se, na mone ma lees nya waa atø boye kemaa ne mone føñføñ ñkrono e kpa-o. 17 Ketø ne ane ñkrono e kpa feye ane waa-o kwøø ketø ne mò kufwiijne-o e kpa feye ane waa-o-rø. Atø anyø mo gye adøñ nee, amose se-o mone mon de kpa feye mone e waa ketø kemaa ne mone e kpa-o. 18 To, Wuribware a kufwiijne-o e deere mone se, n lees gye mò mbraa-o e gye ne n deere mone se.

19 Mbeyømo ketø ne ane ñkrono e sa ne ane e waa-o, økemaa e taare a o ñu feye a mon bo dan. Ketø ne mo e tøwe kemoo aseñ-o e gye kanyarekpa na kakyøekpa na kayu na kipurima na aseñ boye kemaa ne a tii si-o. 20 A mon bware feye mon' sun ikisi, na mon' ba asiben bo kyo aseñse beee bo waa ketø kemaa. Ne a bee a mon de kpa feye mon' kisi abee, na mon' kø, na mon' ka kókwøø, na mon' waa kadunfwii na gyikore. A mon de kpa feye mon' kø, na mon' teññe-rø, na mon' ke abee-rø ntuñ si mone e sa señsa mone i kye abee. 21 A mon de kpa feye mon' bwee, na mon' gyi a mon' niuu nta bwøetø, beee mon' waa ketø kemaa ne ku du aneñ-o. Mo a kyo gye ñkree yií mone se, ne m bee

---

* 5:14 Koññø mbraa 19.18.

mo ዕ təwē feyε bamō nē bo te aneŋ a kakyena bøyε-ɔ-rɔ-ɔ maa nya kpa a bo tii Wuribware a kuwure-o si.

²² Amaa Wuribware a kufwiijε-o ዕ gyε asεsε እkpees kεtɔ kεmaa-rɔ, amo feraa ba kpa bamō kosobεε-ana aseŋ, na bamō akatɔ gyi, na bamō iduŋ yuri. Bo de kanyite sa bamō kosobεε-ana, nē ba waa bamō kosobεε-ana itimaa na kεdamenajε, nē bo de kasεntiŋ sa bamō kosobεε-ana. ²³ Ba baa bamō eyεe kaase, nē ba deεere bamō eyεe sε neεnεε. Aneŋ a daa-ɔ bo dan. Mbraa kɔ moŋ bo-rɔ nē n təwē feyε aneŋ a ato-ɔ moŋ bo dan. ²⁴ Bamō nē bo gya Kristoo Yeesuu si-o a kine bamō daa bøyε-ɔ na mfεerε bøyε kεfa nē እ nya leε bamō እkpønɔ-rɔ-ɔ. A du neε feyε bamō a da bamō eyεe bo mera kiyii kpare-abεε-rɔ sε-ɔ, nē baa taa bamō mfεerε bøyε bo wu-o. ²⁵ Wuribware a kufwiijε-o a gyε mò nē o sa ane kakyena popwεε-ɔ sε-ɔ, ane sa a o deεere ane sε. ²⁶ Ane ma waa akatølenj. Ane ma fwii ane kosobεε-ana iduŋ, nē እkee ane ma waa kεtɔ nē kε e mo a ne kosobεε-ana እyoware-ɔ.

6

Mon' dee waa itimaa

¹ Mo kosobεε-ana nē moŋe gya Wuribware a kufwiijε timaa-o si neεnεε-ɔ, moŋe ya እu እkɔ e waa bøyε, mon' kaapo mò kpa timaa-o. Amaa moŋe e kpa a moŋ' waa amo-ɔ, moŋ' baa moŋe eyεe kaase sεsε amo ase. N gyε aneŋ, moŋe e sa a ጽbønsam kyo moŋe-rɔ kεe ba moŋe bo waa ebøyε-rɔ. ² Okemaa kya mò kosobεε-rɔ kεtɔ kεmaa-rɔ. Moŋe ya waa amo-ɔ, amo feraa moŋe e waa kεtɔ nē Kristoo a

towē gywii mōnē feyē mōn' waa-ɔ nē. ³ ḥkemaa nē ɔ fa feyē ɔ gyē sēsē dabē-ɔ, na mō-ɔ mōn gyē seyē-ɔ e pēnna mō eyēe nē. ⁴ Mōn' sa a mōnē ḥkemaa dērē mō fōnfōn kakyēna-rō kēe anēn nē ka du-o. Nē mō ya ba mō mfērē bō dērē mō fōnfōn kakyēna-rō, nē ɔ mōn bō dērē bōkō lee fēraa, mō i de kotkō nē ɔ yere kēmō sē a ɔ bō kaapo eyē-ɔ, o ḥju. ⁵ A lēe feyē kētō nē sēsē kēmaa e waa-ɔ, kēmō kakōka dēe nē ɔ nya.

⁶ Amaa a bware feyē bamō nē ba suye abwareṣen-ɔ sa bamō akaapopo-ɔ atō timaa kēmaa mō nē bō de-o ako.

⁷ ḥkō nē ɔ fa feyē ɔ taare a ɔ pēnna Wuribware-ɔ e pēnna mō eyēe nē. Kētō kēmaa nē sēsē i dwii-o, kēmō dēe kēmō nē ɔ nya. ⁸ Mō nē o dwii atō bōyē-ɔ e nya abōyē nē. Amaa mō nē o dwii atō timaa-o e nya atimaa. Anēn dēe nē mō nē ɔ gya kētō nē mō kakponō e kpa-ɔ sē-ɔ e fo pēeε. Amaa mō nē ɔ gya Wuribware a kufwiijē timaa-o si-o e nya ḥkpā na kukyure nē a mōn de kēe-ɔ lēe Wuribware a kufwiijē-o ase. ⁹ Amōsē sē-ɔ mōnē ma sa a anē kpōnē itimaa kōwaa sē. Anē e mōn kīnjī kamēe fēraa, san kō e ba nē anē e nya anē itimaa kakōka. ¹⁰ Amōsē sē-ɔ saj kēmaa nē anē e nya kpa-ɔ, a bware feyē anē waa ḥkemaa itimaa. Amaa anē gyē ḥkpēe waa anē kōsōbēe-ana Kristoo awuye itimaa pēeε.

Mō asej lalalōwe

¹¹ Mbeyōmō fēraa, mō fōnfōn asarēe nē n de mō e kyōrēe wōrē mō mō e gye kēe. Mōn' kēe akyōrēegyi dabē nē mō e kyōrēe-ɔ. ¹² Ntētō asēsē e gye bamō nē bō maa sē ba towē feyē bō tēnje mōnē atweētu-o?

Ba kpa feyε boko kyɔrɔ bamɔ nεe. Amaa bɔ maa kpa feyε ɔkɔ waa bamɔ awɔrefɔ bo lεe kεtɔ nε anε e kaapo bo lεe Kristoo kuwu kiyii kpare-abee-rɔ se-ɔ se-ɔ nεe. ¹³ Amɔ pεee gbaa, anεj a asεsε mɔ dεε nε baa tεnje bamɔ atwεetu-o mɔn̄ gya mbraa nε Wuribware a sa Yudaa awuye-o pεee sε. Amaa bɔ deñ ba kpa a mɔn' tεnje mone atwεetu, na bɔ nya taare kaapo bamɔ eyee feyε baa sa nε mone a waa mone nyowore mfaanεe a atɔ-ɔ nεe.

¹⁴ M feraa, ma kaapo mo eyee kεtɔ kεmaa sε, amɔ bo lεe anεj nε anε nyanjpe Yeesuu Kristoo a wu kiyii kpare-abee-rɔ se-ɔ se-ɔ wɔre. Mò a wu anεj a lowi-o si-o, kayε mɔ-rɔ nyorɔwe bɔyε mɔn̄ lεe m bɔ mɔ kɔnε. N du nεe feyε n̄ ya wu-o. ¹⁵ A lεe feyε haree baa tεnje anε atwεetu, bεee bɔ mɔn̄ tεnje ooo, a mɔn̄ gyε atɔ nε a tiri-o. Kεtɔ nε ki tiri-o e gyε feyε Kristoo a waa anε asεsε popwεe. ¹⁶ Bamɔ nε bamɔ feraa bɔ te anεj a kakyεna popwεe mɔ-rɔ-ɔ, mɔ e kɔrε kεbwarekɔrε feyε Wuribware e sa bamɔ kayεeyuri, na o yure bamɔ. Bamɔ nε bɔ gyε Wuribware asεsε kasεntiŋ-o nε mɔ e kɔrε mɔ e sā-ɔ.

¹⁷ Amɔ nε a gyε kεe-ɔ e gyε feyε mone ma lεe sa a ɔkɔ bεe tɔraa mɔ, a lεe feyε mɔ e taare a n̄ kaapo mone alɔpanε nε a te mɔ kayowore se nε a kaapo feyε Yeesuu e bo mɔ-ɔ. ¹⁸ Mɔ kɔsɔbεe-ana, mɔ e kɔrε kεbwarekɔrε feyε anε nyanjpe Yeesuu Kristoo yure mone. Amεye.

**Abwareṣen Wore-ɔ
New Testament in Chumburung
(GH:ncu:Chumburung)**

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chumburung

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Chumburung

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 30 Dec 2021
24326c91-bd91-5fb9-a5f1-7f3e726a9745